

Ա.Զ.Դ. — Երեք օր ետքը փնտրուած «Հայրենիք»-ի իւրաքանչիւր թերթը յետ այսօրիկ 20 փարայի պիտի վաճառուի :

ՏԱՄՆԵՒՈՒԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ—ԹԻԻ 2347

ՉՈՐԵՔԵԱԲԹԻ

26 ՕԴՈՍՏՈՍ 1887 (Ն.Տ. ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 7)

ԳԼԽԱՏՈՒԹԻՒՆ ԲՐԱՆՁԻՆԻ

Փարիզ 31 օգոստ.

Բրանձինի՝ Մօնթէնէր փողոցին երրեակ սպանութեան հեղինակը, այս առաւօտ արշալոյսի հետ զլխատեցաւ Բօքէթի հրապարակին վրայ :

48 օր առաջ Սէնի դատարանը մահու վճիռն սրտասանած էր և 15 օր առաջ Վճռալինջ ատենանը անոր խնդիրը մերժած էր : Դատարարտեալը առջի օրէն յուզեալ էր : Յերեկը կ'երեւի թէ պահապաններէն տեղեկութիւն ուզած էր բռնի աշխատութեանց վրայ : Եւ տեղեկանալով որ թիւսպարտութիւնը անտանելի աշխատութիւններ ունէր ինչպէս նաև երկաթեայ արգելարան, աղաղակեր էր : «Ոչ, ոչ, աւելի լաւ է մեռնիլ» : Եւ իւր ձեռքերն կը ցուցնէր որ բանտարկութեան մէջ աւելի ճերմկեցած էին, հասկընելու համար թէ բռնի աշխատութեան յարմարութիւն չունէին այդ ձեռքերը : Գիշ մը վերջը պահնորդներէն մին խաղի թուղթ բերելով, բանտարկեալն երեսին նետած էր : Յետոյ հաղուած անկողին մօտեր էր գլուխը թիկնոցով ծածկելով : Ոտով կանուխութեան դրժակալը՝ կասկածելով

անկողնոյն մօտ գացեր և թիկնոցը մէկ կողմ առնելով տեսեր էին որ դատարարտեալը թեւերը խածնելու փորձ կը փորձէր հաւանականաբար բաղկերակը կըտրելու համար : Սոյն յուսահատական գործողութեան յաջորդեր էր տիրութիւն մը, յետոյ իւր վստահութիւնը վերստանալով ըսեր էր պահապանաց :

—Հաւատի եմ որ առանց լըսելու չպիտի զլխատեն զիս :

Երեքշաբթի օր ժամը ժամը 11 էն սկսեալ Բօքէթ փողոցին երթեւեկութիւնը դադարած էր : Կէս ժամ վերջը 80 ձիաւոր և 150 հետեւակ զինուորիկներ ընդ առաջնորդութեամբ սպայներու անդ կը դիմէին :

Գիշերը շատ մութ էր, երկինք ամպերով ծածկուած էր և փոթորկալից հով մը կը շնչէր շարունակ : անձրեւ կ'սպառնար :

Ժամը 2 1/2ին Ֆօլի-Րէնեօլ փողոցին անկիւնը 2 կառք եկան կեցան : Ասոնց առաջինը զլխատման գործիներ կը պարունակէր, երկրորդը զլխատելոյն մարմինը պիտի կրէր : Ասոնք Բօքէթի բանտին դրան դիմաց կեցան : Սնի՝ ջապէս դահլիճ և իւր օգնականները փայտերը դուրս հանեցին և սկսան կառաւարարանը պատրաստել :

Ժամը 4 1/2ին բոլոր պատրաստութիւնք վերջանալով դատարարը բանտը մտան : Ասոնց հետ կը գտնուէր Բօքէթի խոստովանահայրը : Բրանձինի խոր քուն մը կը քաշէր :

Բանտարարը կարծեցնէ զայն և դատարարներէն մին կ'իմացնէ թէ իւր վերաքննութեան և շնորհաց խնդիրը մերժուած է : Դատարարտեալը տեղուհեցաւ :

—Բրանձինի, ըսաւ Պ. Պօքէան, մինչև ցարդ արի էիք, ճիշտ ժամանակն է արի ըլլալու :

—Այո պարոն, պատասխանեց Բրանձինի :

Յետոյ յարեց :

—Մայրս տեսնելու ալ թողտուութիւն չեն ըներ ինձ : Եւ սակայն այդ միակ շնորհը կը խնդրէի, Գիտեմ որ անմեղ պիտի մեռնիմ :

Այս միջոցին կ'օգնէին անոր որ հագուի : շնորհակալ եղաւ այն պահապանին որ կոշիկները կուտար անոր :

—Բրանձինի ըսաւ Պ. Պօքէան, կ'օգնէք քահանային հետ մինակ մնալ :

—Ոչ, շնորհակալ եմ պարոն, թող քահանայն իր պարտքը կատարէ, ես ալ իմ պարտքս պիտի կատարեմ :

Երբ հագուեցաւ իմացուցին որ

ոտք ելնէ, արագաբար քաշել սկսաւ : պահապանք բռնեցին :

—Օհ, ապահով եղիք, չեմ փախչիր :

Հանդարտ կերեւէր :

Ջարդարանաց սրահին մէջ առանց դժուարութեան ինքզինքը յանձնեց Պ. Տէպլէրին : Երբ անոր թեւերը և սրունքները կը կապէին, ըսաւ :

—Մէկ բանի մը կը փախաքէի : 30 աւուր պայմանաժամ մը խնդրած էի Հանրապետութեան նախագահէն : սակայն մերժեց... Աստուած մեծ է... աւելի դո՛հ եմ մեռնելով քան շնորհ մը ըստանալով և թիւսպարտութեան երթալով :

Այս միջոցին աչքերով Պ. Թալօրը փնտռեց և ըսաւ :

—Մի պահուրէք Պ. Թալօր : անպիտի վիայներ բերիք որ իրաւացի չէին իմ դատին մէջ : Աւաղ անոր որ... Իւր ըսելիքը չաւարտեց :

—Կը մեռնիմ անմեղութեամբ, յարեց նա, ամեն ինչ վերջացած է :

Մահուան պատրաստութիւնք աւարտած էին : Բրանձինի դատարարաց, քահանային և դահլիճին օգնականներուն հետ դէպի Բօքէթի դուռը ուղղուեցաւ : Սոսկալի կերպով դուռնաւոր էր :

— 24 —

—Բարէ՛, երկու հարիւր ոսկի ունի, ինչո՞ւ կը ծախսէր, կերակուր չկայ... Կըսէր Խ. աղա իւրովի :

—Չարմանք, որչափ կ'ծծի մարդ է եղեր, վաճառական մ'ըլլա՛յ և իւր կինը անօթի ձգէ՛... կ'ըսէր Տիկին Լ. ինքնիրեն :

Այս այս դարմանք և համբերութիւն երկար կը տեսէին : Երկու երեք օր անօթի կը մնան այր և կին... Իսկ շուտով վարագուրը կը բացուի և ամէն ինչ կը պարզուի :

—Ո՛հ... կրկին դժբաղդութիւն, թշուառութեանս վրայ թշուառութիւն մ'ալ... ո՛ր Աստուած իմ, զիս վշտի համար միայն ստեղծեցիր, անիծեալ ըլլա՛յ այն օրը որ զիս աշխարհ բերաւ, կ'ըսէր Խ. աղա դառնապէս արտասուելով :

Տիկին Լ... իւր այս դժբաղդութիւնը ամոքելու ծածկելու համար դիչիւր ու ցորեկ կ'աշխատէր ցաւակից ըլլալով Խ. աղայի, կ'ըսէր անոր :

—Իմ սեւ բաղդս եկաւ միացաւ քու սեւ ճակատաբերիդ : հետ, որպէս զի թշուառութեան բաժակին մինչև վերջին մրուրն ըմպենք... :

Խ. աղա տակաւ առ տակաւ իւր մոռաւորական կարողութիւններն կ'սրսնցունելու վրայ էր, փողոցէ մ'անցած պահուն եթէ մէկը ուշադրութիւն ընէր, պիտի տեսնէր որ չըթները կը շարժէին և պիտի լսէր հեռեւեալ խօսքերն զոր կը փոխար :

—Մարդիկ՝ վարենի՛ դաղաններ, Բ... աւա-

— 21 —

մը բարեկամ մը չունիս, քու վերջդ ի՞նչ պիտի ըլլայ, Մ. ալ յոյսդ կտրած ես արդէն :

—Ի՞նչ ըսել կ'ուզես Պ. Բ... :

—Ըսել կ'ուզեմ թէ... ամուսնութեամբ կըրնաս քու ծերութեանդ վերջին օրերն հանգիստ անցնել... :

—Ի՞նչ... ամուսնութիւն... Աստուած մի՛ աւրացէ, մեռած մարդ մը կրկին մեռցնել կ'ուզես... :

—Քա՛ւ լիցի, ձեր տխուր անցեալն ու ներկայն դիտնալով քեզ բարիք մ'ընել կը ջանամ... ամէն կին՝ Մ. և ամէն այր՝ Խ. աղա չէ... :

—Ո՛հ, ամէն կին ինձ համար սատանայ, ճիւղա՛մ է, ո՛հ, եթէ միայն լսած լինէի, լսած լինէի կ'ըսեմ, ինձ պատահած այս դժբաղդութիւն, Գ. վրայ կ'երգնում որ, եթէ ամուրի լինէի՝ չէի ամուսնանար... և այժմ դուր կ'առջարկէք ինձ կրկին դժբաղդութիւն մը... ո՛հ :

Խ. աղա չկրցաւ շարունակել իւր խօսքն, արտասուաց հեղեղներ եկան ծածկեցին իւր մեղամաղձոտ գէմքն և հեծկլտանաց մէջ հեկեկեց :

—Ո՛հ... զերեզմանիդ մէջ իսկ հանգիստ չը գտնաս, ո՛ր չար ողիւղ գժոխոց, հրէջ դ'ու... :

Պ. Բ... տեսնելով Խ. աղայի սոյն վիճակն, զոր անցեալի տխուր հետքերը խորաքանդակ թողած էին անոր սրտի մէջ, յուսահատեցաւ պահ մը, խորհելով որ չը պիտի կրնայ համոզել զայն... և իւր չար դիտաւորութիւնն յառաջ տարաւ, ըսելով

սակայն փոփոխութեամբ կը քա-
լէր: Անոր աստիճան փայտեակ
մը վերաբերու ձգուած էր ոչ ոք
միջին դարու կրօնաւորի մը կը
նմանէր: Իւր այտերը ակօտացեր
էին: զուլար միշտ վեր կը բը-
նէր: Կառավարական տեսակ ա-
ռանց յուզուելու, հրեց դահճին
օգնականները որք կուգէին պի-
քը բռնել: Նոյնպէս փանեց խոս-
տովանահայրը, սակայն երբ կա-
ռավարանի ոտքը հասաւ, քա-
հանային ձեռքը գտնուած խա-
չելութիւնը խնդրեց:

— Խաչերնիդ ինծի տուէր,
ըսաւ նա:

— Համբուրեց խաչը և դարձեալ
քահանային տուաւ:

Նոյն պահուն դահճը և օգ-
նականները բռնած էին զինքը:
քանի մը բռնած վերջը զլսատու-
թիւնն տեղի ունեցած էր:

Ժամը 5ին 2 վայրկեան կար:
12 վայրկեան առաջ դատաւար-
տեալն արժեքուցած էին: Այս
միջոցին ամենեւին տկարութիւն
զգացած չէր: և հաստատաբար
թիւնը ի մահ գլխերէր: «Մենք
իրմէ աւելի յուզուեցանք» կը-
մէր իրեն հետ գտնուող գաղա-
ւորներէն մին:

Բռնածինի մարմինը պարունա-
կող զամբիւղը անմիջապէս կառք
դրուելով ի վրի գերեզմանատունը
տարուեցաւ: Ասոր կը հետեւէին
չատ մը կառքեր յորս կը դրո-
նուէին խոստովանահայրը, ոտի-
կանութեան պաշտօնակալներ,
12ի չափ ժանտարմաներ կընկե-
րանային ասոնց:

Ժամ 5ը քառորդ անցնելով
ի վրի գերեզմանատունը հասան
ուր կեցաւ կառքը, Բրաճինի
մարմինը պարունակող զամբիւղը
կառքէն վար առին և թաղման

արարողութիւնը տեղի ունեցաւ:
Մարմինը դաւաղին մէջ դրին
և խոստովանահօր մտնուոր ա-
ղօթքէն վերջը թաղական դպրո-
ցի պետին յանձնուեցաւ որ
դպրոցին ամբիւթեատունը փո-
խադրեց զայն:

ԽԱՆԼՈՒՄԸ

Վեհ. Սուլթանն օսմանեան զին-
ւորական ծառայութեան մէջ
գտնուող Գերմանացի զօրավարաց
Ա. կարգի Մէճիթիէ պատուա-
նշան շնորհեց:

— Վեհ. Սուլթանն Առանայի
սովետը 2000 պարի ալիւր շնոր-
հեց որք նահանգին կուսակալ
Հաճի Հասան պէյի եղբոր՝ Այու-
խար Սէլիմար պէյի յանձնուե-
լով, երէկ Մէլիքի գրկուեցան:

— Երէկ Մեծ-Եղբարքոս Բարձր
Քեամիլ փաշայի նախագահու-
թեամբ գլխավորաբար յանձնախու-
մը որ ելմտական և առեւտրա-
կան նախարարներէն և մարա-
տանց անօրէն Էտիպէ Էֆէնդիէ կը
բաղկանայ, ելմտական կարեւոր
խնդիրներով զբաղեցաւ:

— Լոնտոնայէն կը հեռագրեն թէ
Անատոլի երկրամասը շինու-
թեան արտօնատէր սեղանաւո-
րաց խմբին կողմէ երկու պատ-
ուիրակներ Լոնտոնայէն ճամբայ ե-
լեր են՝ հարկ եղած պայմանադ-
րութիւնը Բ. Դրան հետ կնքե-
լու համար: Ասանք վաղուան
թիւթարերով մայրաքաղաքս կըս-
պասուին:

— Պէրուլի ծովեզրը քարափ
մը շինելու արտօնութիւն ստա-
ցող Եռուստի Մաթրան էֆէնդի,

իւր ծագելին ի պալիս հանելու
համար, Փարիզի մէջ գրածու-
տեարց խումբ մը կարեւորներ է:

— Նախարարաց խորհուրդը այս
առաւ Նախին մէջ Թուրքիոյ և
Բուսանիոյ առեւտրական դաշ-
նագրին վրայ պիտի վիճարանի:

Նոյնպէս նախարարաց խորհուր-
դը Բէճիէի գործերն ալ նկատու-
ղութեան պիտի առնու որք գա-
ւառաց մէջ տեղի ունեցած վեր-
ջին զէպքերուն պատճառաւ կա-
ռավարութիւնը կը զբաղեցնեն այ-
ժըմ:

— Կոնստանդնուպոլիս (Կոնստանդնու-
պոլիս) Գլխավոր Պարտիզոն որ Դա-
մասկոսի ընկեր, Վեհ. Սուլ-
թանի պահակաւորութեան տարե-
գործին առթիւ շնորհատրական
հեռագրէր մ'ուղղեր է ի կայսե-
րական պալատն:

— Անցեալները Բերայի մէջ
Պաշտօնէի գլխացը պատա-
հած հրեհէին նկատմամբ ալ
ընդ ալիւր զրոյցներ կը պար-
տին հասարակութեան մէջ: Ի
մէջ այլոց կրտսի թէ Պարնաթան
անուն անձ մը, հրեհիչող վաճա-
ռատան տիրոջմէն 25,000 ֆրանք
պահանջ ունեցած լինելով, կը
յաջողի պարտապան համոզել
և վաճառատան մէջ գտնուած
սպրանքն իւր վրայ դարձնել:
Յետոյ վաճառատան մէջ գըտն-
ուած սպրանքը պարպելով և
հազիւ 100 ոսկոյ բան թողլով,
3000 ոսկոյ կապահովադրէ և
քանի մ'օր վերջը դիմամբ կը
բռնկցնէ վաճառատունն: Այս
անձը երկու անգամ ևս, մին ի
Վարնա և երկրորդ Պոլսոյ մէջ,
գործած է եղեր այս խարդա-
խութիւնն և յաջողեր է: Այժմ
ոստիկանութիւնը ձերբակալած
է զինքն և խիստ հարցաքննու-
թեան մ'ենթարկած:

— Գերմանական կառավարու-
թիւնը պարկարտեան խնդրոյն
լուծման առաջարկեալ նոր կղա-
նակը տեղաթիւեց ընդունելու ա-
լու համար բանակցութեանց ըս-
կըսած է: և տակաւին իւր բա-
նակցութեան արդիւնքը Բ. Դը-
րան հաղորդած չէ:

Ձրոյց տարածեցաւ թէ Աւս-
թիա մերժողական պատասխան
տուած է: Այս զրոյցը գէթ առ-
այժմ անհիմն է, վասն զի բա-
նակցութիւնը Պէրլինի և Վիէն-
նայի մէջ կը շարունակուին, և
յուսարի է որ գոհացուցիչ ելք
մ'ունենան:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ազգային ժողով պիտի գումա-
րի յառնջիկայ ուրբաթ օր ի
Մար Եկեղեցի ի ժամ 3 Գաղ.
Ժողովոյ ընտրութիւն կատարե-
լու համար:

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը
վաղը ժամը 5ին Խառն ժողով
հրաւիրած է ամենակարեւոր
պործի մը համար:

Այս առաւ Սէվասթոպոլի շո-
գենաւով Ազգային բանաստեղծ
Պ. Ռափայէլ Պատկանեան մայ-
րաքաղաքէս մեկնեցաւ ժամը 3
1/2ին ի Բոստով:

Բաղմաթիւ երեւելի ողբայինը
մինչեւ շոգ ենաւ յոյ գորիկ գնա-
լով ողջերթ մաղթեցին նմա: Պ.
Պատկանեան յուզեալ էր և ա-
ռանձինն առանձինն ողջաբուրեց
զամենքն:

Ա. Զ. Դ.

Դրաշարաց միոյն հիւանդու-
թեան պատճառաւ պաշտաւորե-
ցանք կէս թերթ հրատարակել
այսօր, որոյ համար մեր յարգոյ
ընթերցողաց ներողամտութիւնն
կը խնդրենք:

— Խ. աղա, անցեալ մը ապագայի հետ ի՞նչ
կապ ունի, քանի որ ապագայ մը կրնայ լաւ ըլ-
լալ, առանց անցեալին լաւ ըլլալու...:

— Շատ լաւ, Պ. Բ... համարենք թէ դուք
ինձ բարիք մ'ընէ: Կուգէիք ամուսնացնելով զիս...
ըսէք տեսնեմ, կաղաչեմ, ո՞ր կին զիս ամեքան կըր-
նայ սիրել՝ որքան Մ. կը սիրէր զիս, և վերջը
ի՞նչ եղաւ... ահ, այլ եւս այդ տխուր անցեալիս
վրայ խօսք մի բանար, կաղաչեմ...:

— Բայց ներքէ որ միտքս պարզեմ, օրիորդ մը
կայ, որ իւր քառասներորդ տարին թեւակոխած
է, աղիւս, բարի և անտեսագէտ օրիորդ մ'է, դի-
շեր և ցերեկ կ'աշխատի, և օրը իմ «քօլաներս»
ընելով երկու «մէճիթի» մօտ ստակ կը շահի, և
պատրաստի ալ երկու հարիւր ոսկի ունի: Արդ,
կաղաչեմ, ուշադրութիւն ըրէ, այս աղջիկ քեզ
ի՞նչ կրնայ ընել... իւր այդ յառաջացեալ տարի-
քով քաղաքէն ունեցած քվառնած ես, դրամ չունիս,
վերջը ի՞նչ պիտի ըլլայ:

Խ. աղա շատ մ'ընդգիծութիւններէ վերջը իւր
հաւանութիւնն տուաւ ամուսնանալու համար օ-
րիորդ 2...ի հետ:

Պ. Բ... օրիորդ 2. դուստ և զայն ալ համո-
ղեց:

— Դուն մինչեւ երբ պիտի աշխատիս, կ'ըսէր
Պ. Բ... տարիքդ քառասուն մօտեցած է, ամուս-
նանալու յոյդ ալ շատ քիչ է, դրամ չունիս պատ-
րաստի որ ծերութեանդ մէջ հանգիստ ընես (և ի-

քօք ալ չունէր): Ես հարուստ վաճառական մը կը
ճանչնամ, թէեւ տարիքն առած է, սակայն կ'ու-
ղէ ամուսնանալ իւր ծերութեան վերջին օրերը
զինքը հոգացող մ'ունենալու համար, բարի մարդ
մ'է, եկու ամուսնացիր այդ մարդուն հետ և հան-
դիստ անցուր քու օրերդ...:

Օրիորդ Լ... խեղճ պառաւ աղջիկ, Բ...ի այս
խօսքերուն վրայ կը համոզուի և կը խոստանայ
ամուսնանալ Խ.ի հետ:

Խ. աղա քսան ոսկոյ չափ դրամ ունէր, այդ
դրամը ծախսեց հարսանեկան պատրաստութիւն-
ներ տեսնելու համար, Բերա Թարսիմի մօտ փոքր
տուն մը վարձեց, պատկազրութեան միւս օրը Խ.
աղային զրպանք մէկ քառորդ մէճիթ միայն մնաց:
Իսկ օրիորդ Լ... ունեցածը և չունեցածը ծախ-
սեց:

1880 սեպտեմբերի մէջ կաթոլիկ քահանայի մը
ձեռամբ պատկազրութիւնը զարմագողի տեղի
ունեցաւ...:

Երկու օր էր անցած պատկի վրայէն, այդ եր-
կու օրուան մէջ հարսանեկան հանդէսէն մնացած
կերակուրներ լաւ ծառայութիւն մատուցին, բայց,
յետոյ... զարմանք, այո՛, զարմանք երկու կող-
մանէ ալ, Խ. աղա կ'սպասէ որ օրիորդ Լ... (որ
այժմ Տիկին) իւր քսակին բերանը բանայ... Իսկ
Տիկին Լ... Խ. աղայէ կ'սպասէ որ տան համար
ծախսէ... համբերութիւն, ո՛չ ոք կը շարժի սա-
կայն...: